

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1975/29
Karar Sayısı : 1975/32
Karar Tarihi:4/3/1975

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME : Ağrı Ağır Ceza Mahkemesi.

İTİRAZIN KONUSU : 18.5.1974 günlü, 14890 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı “Cumhuriyetin 50 nci Yılı Nedeniyle Bazı Suç ve Cezaların Affı” hakkındaki Kanun” un 2. maddesinin (B) bendinin Anayasaya aykırı olduğundan iptali istemidir.

I- OLAY :

Sanıkların Türk Ceza Kanununun 495. ve 497. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları isteği ile Ağrı Ağır Ceza Mahkemesinde açılan davanın yapılmakta olan duruşmasında sanıklar vekili, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (B) bendinin Anayasaya aykırı olduğunu ileri sürmüş, Mahkeme, ileri sürmenin ciddi olduğu kanısına vararak iptali için Anayasanın değişik 151. ve 22.4.1962 günlü, 44 sayılı Kanunun 27. maddeleri uyarınca itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesine başvurulmasına karar vermiştir.

II.İTİRAZIN GEREKÇESİ :

İtirazın gerekçesi özeti şöyledir :

1803 sayılı Af Yasasının 5. maddesinin (A) bendini biçim yönünden iptal etmiş olan Anayasa Mahkemesinin 2.7.1974 günlü, 19/31 sayılı iptal kararında açıklanan Anayasaya aykırılık nedenleri, Af Kanununun 2. maddesinin (B) bendi için de geçerli olduğundan, Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanacak Türk Ceza Kanununun 495. ve 497 nci maddeleri bakımından Af Kanununun 2/B maddesinin iptali istenmiştir.

III-YASA METİNLERİ :

1- Dava konusu Yasa kuralları :

a) 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanunun 2. maddesinin (B) bendi şöyledir:

“B) Türk Ceza Kanununun 202, 203, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 403 ncü maddeleriyle 404 ncü maddesinin 1 nci bendinde ve 406,407,414/1, 415,416/2-3,491,492,493,495,496,497,498,499,500,503 ve 510 ncu maddeleriyle, Askeri Ceza Kanununun 131 ve 132 nci maddelerinde gösterilen suçları işleyenler hakkında ilgili maddede öngörülen Devlet zararı önceden ödenmek, tazminat hükümleri ise saklı kalmak şartıyla bu maddenin (A) bendi hükmü uygulanır.”

b) Türk Ceza Kanununun 495. ve 497. maddeleri şöyledir:

Esas Sayısı : 1975/29
Karar Sayısı : 1975/32

“Madde 495.- Her kim, menkul bir malın zilyedini veya cürüm mahallinde bulunan bir başkasını cebir ve şiddet kullanarak veya şahsen veya malen büyük bir tehlikeye düşüreceği beyanı ile tehdit ederek o malı teslim yahut o malın kendi tarafından zaptına karşı sükut etmeye mecbur kılsa on sende yirmi seneye kadar ağır hapis cezasına mahkum olur.

Bir malın yağması esnasında veya akabinde fiili icra veya itham etmek veya malı kaçırmak yahut kendisini veya şarikini cezadan kurtarmak için mal sahibine veya vaka mahalline gelen başkasına karşı cebir veya şiddet veya tehdit icra eden kimse hakkında da aynı ceza hükmolunur.”

“Madde 497.- Yukarıdaki maddelerde beyan olunan cürümler, geceleyin veya silâh ile tehdit ederek işlenirse onbeş seneden yirmi seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

Bu fiiller, yok kesmek suretiyle veya içlerinden velev birisi görünür şekilde silâhli bulunan ikiden ziyade kimseler yahut kıyafetini tebdil etmiş olan şahıslar tarafından işlenirse ağır hapis cezası yirmi seneden aşağı olamaz.”

2-Dayanılan Anayasa kuralları :

Anayasa'nın 92. maddesinin beşinci fıkrası şöyledir:

Millet Meclisi Cumhuriyet Senatosundan gelen metni benimsemezse, her iki Meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek eşit sayıdaki üyelerden bir karma komisyon kurulur. Bu komisyonun hazırladığı metin Millet Meclisine sunulur. Millet Meclisi, karma komisyonca veya Cumhuriyet Senatosunca veya daha önce kendisince hazırlanmış olan metinlerden birini olduğu gibi kabul etmek zorundadır. Cumhuriyet Senatosunda üye tamsayısının salt çoğunluğu ile kabul edilmiş olan madde değişikliklerinde, Millet Meclisinin kendi ilk metnini benimsemesi için, üye tamsayısının salt çoğunluğunun oyu gereklidir. Bu halde açık oya başvurulur.”

IV. İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi, 4.3.1975 gününde toplanmış ve İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca yaptığı ilk incelemede aşağıdaki sorunlar üzerinde durmuştur:

1- Anayasa Mahkemesinin itirazı inceleme görevli ve yetkili olup olmadığı sorunu:

Suç ve cezaların affı hakkındaki kanunların Anayasaya uygunluk denetiminin, daha önceki kararlarda ve bu meyanda 21.1.1975 sayı: 15125 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 28.11.1974 günlü, Esas:1974/34, Karar: 1974/50 sayılı kararda açıklanmış bulunan nedenlerle Anayasa Mahkemesi'nin görev ve yetkisine girdiği sonucuna varılmıştır. Şahap Arıç ve Halit ZARBUN bu görüşe karşı oyda bulunmuşlardır.

2- İncelemenin sınırlandırılması sorunu:

Anayasanın 151. ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki 44 sayılı Kanunun 27. maddeleri gereğince bir davaya bakmakta olan mahkeme ancak o dava sebebiyle uygulayacağı yasa hükümlerinin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurabilir.

Esas Sayısı : 1975/29
Karar Sayısı : 1975/32

İtiraz yoluna başvuran Mahkemenin elindeki davada C.Savcılığı iddianamesi Türk Ceza Kanununun 495. ve 497. maddelerini kapsamakta, son soruşturma ise 497. maddeden açılmış bulunmaktadır. Mahkeme uygulayacağı maddeyi kararında açıkça göstermiş olmakla beraber, olayın niteliğine göre uygulanma durumunda olan madde Türk Ceza Kanununun 497. maddesidir.

1803 sayılı Af Yasasının 2. maddesinin (B) bendinde Türk Ceza Kanununun 497. maddesi gibi gerek bu kanunun ve gerek Askeri Ceza Kanununun daha bir çok maddeleri yer almıştır. Bu nedenlerle esas inceleme Mahkemenin olayda uygulama durumunda olduğu Türk Ceza Kanununun 497. maddesi ile sınırlandırılmalıdır. Nihat O.Akçakayalıoğlu incelemenin Af Yasasının 2. maddesinin (B) bendinin tümü yönünden yapılması gerektiği yolunda karşıoyda bulunmuştur.

Diğer yönden; itiraz yoluna başvuran Mahkemece bu davada iptal isteğine konu edilen 1803 sayılı Af Yasasının 2. maddesinin (B) bendi Türk Ceza Kanununun 495. ve 497. nci maddeleri yönünden 28.1.1975 gününde Esas: 1974/56, Karar: 1975/8 sayılı kararla iptal edilmiş bulunduğundan, bu madde bakımından işin esasının incelenmesine gerek kalmadığından bu konuda yeniden bir karar verilmesine olanak yoktur.

V- SONUÇ :

1- İşin incelenmesinin Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkisi içinde bulunduğuna Şahap Arıç ve Halit ZARBUN'un karşıoylarıyla ve oyçokluğu ile;

2- Dosyanın eksikliği bulunmadığı anlaşıldığından işin esasının 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanununun 2. maddesinin (B) bendinin Türk Ceza Kanununun 497. maddesiyle sınırlı olarak incelenmesine Nihat O.Akçakayalıoğlu'nun incelemenin (B) bendinin tümü yönünden yapılması gerektiği yolundaki karşıoyu ile ve oyçokluğu ile;

3- 15.5.1974 günlü, 1803 sayılı Kanununun 2. maddesinin (B) bendi Anayasaya uygunluk denetiminden geçirilerek Türk Ceza Kanununun 495. ve 497. maddeleri yönünden iptaline 28.1.1975 gününde Esas: 1974/56, Karar: 1975/8 sayı ile karar verilmiş bulunduğundan bu konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığına oybirliği ile;

4.3.1975 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Muhittin TAYLAN	Kâni VRANA	Kemal BERKEM

Üye	Üye	Üye
Şahap ARIÇ	İhsan ECEMİŞ	Ahmet AKAR

Karşioy ilişik

Üye	Üye	Üye
Halit ZARBUN	Abdullah ÜNER	Ahmet KOÇAK
Üye	Üye	Üye
Muhittin GÜRÜN	Lütfi ÖMERBAŞ	Hasan GÜRSEL
Üye	Üye	Üye
Ahmet Salih ÇEBİ	Nihat O.AKÇAKAYALIOĞLU	Ahmet H.BOYACIOĞLU

KARŞIOY YAZISI

Görev sorununa ilişkin karşıoy:

İlk inceleme evresinde 1803 sayılı Af Kanuna ait Anayasaya aykırılık itirazının incelenmesinin Anayasa Mahkemesinin görevi içinde olmadığı ileri sürülmüş ise de bu itiraz Anayasa Mahkemesince çoğunlukla reddedilmiştir.

İtirazın konusu 1803 sayılı Af Kanununun bir maddesine ilişkindir. Anayasamızda yasama meclislerinin af yetkisinin Kanun niteliğinde olmayıp karar niteliğinde olduğu açıklanmıştır. (Anayasa M.64). Bu iki mefhumun hukuki sonuçları çok farklıdır. Zira, Anayasa, kanunları Anayasaya uygunluk denetimine tabi tuttuğu halde kararları bu denetime tabi tutmamış; ancak bu denetime tabi tutmak istemediği kanun maddelerini ve bu denetime tabi tutmak istediği kararları Anayasa'nın çeşitli maddelerinde göstermiştir. (Anayasa m.65,81 de olduğu gibi). Bu nedenledir ki Anayasa'nın 64. maddesinde karar şeklinde kullanacağı açıklanan af yetkisi, Anayasada istisnai bir hüküm bulunmadığından Kanun şeklinde tasarruf edilemez. Aksi görüşün kabulü, yasama meclisinin takdirine bırakılmış olan af yetkisi Anayasa Mahkemesinin takdirine verilmiş olur. Kanun yapma prosedürüne uymak mecburiyeti varsa o prosedüre riayet edilir, fakat bu af tasarrufu, sırf bu sebeple kanun niteliği almaz. Zira, af yetkisinin karar niteliği bir anayasal niteliklidir. Anayasada bu hususta istisnai bir hüküm olmadıkça bu nitelik değişmiş kabul edilemez. Anayasada karar şeklinde kullanılacağı gösterilen bir yetkinin evvelden beri kanun şeklinde kullanılmış olması da neticeyi değiştirmez.

Esas Sayısı : 1975/29
Karar Sayısı : 1975/32

Açıklanan nedenlerle itirazın incelenmesi Anayasa Mahkemesi'nin görevi dışında kaldığından bu itirazın tetkikini Anayasa Mahkemesi'nin görevi içinde kabul eden karara karşıyım.

Üye
Şahap ARIÇ

KARŞIOY YAZISI

21.1.1975 günlü 15125 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Mahkememizin 28.11.1974 günlü, 1974/34-50 sayılı kararına ilişkin karşıoy yazımda açıkladığım gerekçelerle, çoğunluğun görevle ilgili görüşlerine katılmıyorum.

Üye
Halit ZARBUN